

اصول و قوانین امر به معروف و نهی از منکر چیست؟

بر پایه «ویژگی‌های» مخاطب سخن گفتن، یکی از خصایص و سنت‌های عملکردی همه پیام‌آوران آسمانی است، چنان که پیامبر (ص) می‌فرماید: ما پیامبران با مردم به اندازه عقل شان صحبت می‌کنیم.»

بر پایه «ویژگی‌های» مخاطب سخن گفتن، یکی از خصایص و سنت‌های عملکردی همه پیام‌آوران آسمانی است، چنان که پیامبر (ص) می‌فرماید: ما پیامبران با مردم به اندازه عقل شان صحبت می‌کنیم.»
به گزارش خبرنگار مهر، همواره سؤال‌های زیادی وجود دارد که ذهن افراد را به خود مشغول می‌کند، گروه دین و اندیشه خبرگزاری مهر برخی از پرتعدادترین سؤالاتی که توسط مردم از مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی پرسیده می‌شود را برای آگاهی مخاطبان ارائه می‌کند.

پرسش: اصول و قوانین امر به معروف و نهی از منکر را برام توضیح دهید تا حریم و حدود خود را برای راهنمایی بشناسم؟

پاسخ: وجوب امر به معروف و نهی از منکر شرایطی دارد:

۱- امر و نهی از آن چه می‌خواهد نهی و یا ارشاد کند، آگاهی داشته باشد.

۲- احتمال بدهد که حرفش اثر دارد.

۳- برای خودش و خانواده و بستگانش ضرر جانی، مالی، آبرویی و... نداشته باشد.

اگر می‌بینید امر به معروف و نهی از منکر تأثیر ندارد و اگر به این کار اقدام کنید، مورد اهانت، فحش و ناسزا قرار

می‌گیرید، تکلیفی ندارید. اما اگر احتمال تأثیر بدهید، باید تذکر دهید.

البته در نهی از منکر لازم است چند نکته مورد توجه قرار گرفته و مراعات شود تا تذکر موثر واقع شود :

۱- حُسن برخورد: قرآن مجید خطاب به پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: ای پیغمبر! به بندگانه بگو که با مردم با نیکوترین وجه صحبت نمایند. (۱)

خداوند از حضرت موسی (ع) می‌خواهد با فرعون که ادعای ربوبیت دارد، با نرمی و ملامت تکلم کند. به او بگوید: آیا میل

داری که پاکیزه شوی؟ آیا می‌خواهی تو را به راه خداوند هدایت کنم تا به درگاه او خاشع شوی؟ (۲)

روح بسیار آسیب پذیر است و در برابر برخورد قهرآمیز واکنش نشان می‌دهد؛ از این رو باید مواظب بود تا لطمه ای به

شخصیت افراد وارد نشود. استفاده از جملاتی مانند "این عمل در شأن شما نیست. شأن شما بالاتر از اینهاست و..."

۲- جلب اعتماد: ارشاد و راهنمایی دیگران در صورتی با موفقیت انجام می‌گیرد که اعتماد طرف مقابل جلب شود. بدون جلب

اعتماد نمی‌توان در شخص مقابل تأثیرگذار بود. هر کسی بتواند با مردم الفت برقرار کند، مردم به او روی خواهند آورد. برای این

کار باید به خطاکار شخصیت داد و از به کار بردن الفاظ تحقیرآمیز خودداری کرد.

۳- در نظر گرفتن وضع روحی و روانی: اصل مهم در هدایت و راهنمایی یا امر به معروف و نهی از منکر «مخاطب‌شناسی» است.

هر مبلغ، مربی، معلم و یا فردی که در موقعیت هدایت و تربیت قرار گرفته، لازم است پیش از هر اقدامی «مخاطب» خود را

بشناسد، آن‌گاه بر پایه ویژگی‌های فکری، روحی و علمی مخاطب با وی سخن بگوید، تا زحمات و حرف‌هایش هدر نرود.

«مخاطب‌شناسی»: بر پایه «ویژگی‌های» مخاطب سخن گفتن، یکی از خصایص و سنت‌های عملکردی همه پیام‌آوران آسمانی

است، چنان که پیامبر (ص) می‌فرماید: «نحن معاشر الانبیاء نکلّم الناس علی قدر عقولهم»؛ (۳) ما پیامبران با مردم به اندازه عقل

شان صحبت می‌کنیم.»

در اجرای صحیح امر به معروف و نهی از منکر باید شرایط مخاطب را در نظر گرفت. اگر عصبانی است، نمی‌توان نصیحت کرد.

امام علی (ع) می‌فرماید: "دل‌ها را روی آوردن و پشت کردنی است، پس دل‌ها را آنگاه به کار وادارید که خواهشی دارند و روی

آوردنی، زیرا اگر دل را به اجبار به کاری واداری کور می‌گردد. (۴) یعنی خود را به کوری و کوری می‌زند.

۴- محترم شمردن عقاید افراد: شخص ممکن است که منکرات یا ترک کارهای معروف و شایسته را بر اساس یک سری عقاید

انجام دهد؛ بنابراین نباید به طور تند و توهین آمیز با عقاید او برخورد نمایید. چنانچه دلیلی برای کار نادرست خود ارائه می

دهد، آن را بشنوید. سپس با دلیل و استدلال سخن او را پاسخ دهید، یا اشکالات آن را بگویید. گاهی کارهای خلاف او نه به

خاطر عقیده به چیزی داشتن، بلکه به خاطر ناهنجارهای خانوادگی و اجتماعی و ... است. بنابراین شخص آگاه باید ناهنجارها

را بشناسد و سعی نماید تا فرد مورد نظر را از آنها نجات دهد. پس از اقدامات ارشادی، در صورتی که اثر گذاری نیازمند امر و

نهی باشد و شرایط هم فراهم باشد، باید امر و نهی نمود.

پی نوشتها:

۱- سوره اسراء ، آیه ۵۳

۲- نازعات (۷۹) آیه ۱۸ و ۱۹

۳- تفه الاسلام کلینی، کافی، دار الکتب الإسلامیه تهران، ۱۳۶۵، ج ۱، ص ۲۳

۴- نهج البلاغه، انتشارات دارالهجرة، قم، قصار ۱۹۳